

راهنمایی واژگان برنامه ریزی آموزشی

دوره کارشناسی پیوسته: دوره تحصیلی است که پس از دوره متوسطه آغاز می شود و دانشجو با گذراندن ۱۳۰ تا ۱۴۰ واحد درسی برطبق برنامه درسی مصوب (حسب رشته، طرح پژوهشی یا پایان نامه را نیز شامل شود) به دریافت مدرک کارشناسی نائل می شود.

دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته: دوره بالاتر از دوره کارشناسی است که بر اساس برنامه های مصوب شورای گسترش آموزشی عالی، به اخذ مدرک کارشناسی ارشد در رشته مربوط منتهی می شود.

دوره دکتری (Ph.D تخصصی): دوره دکتری بالاترین دوره ی تحصیلی آموزش عالی است که به اعطای مدرک تحصیلی می انجامد و هدف از برگزاری آن تربیت افرادی است که با نوآوری در زمینه های مختلف علمی و فناوری در راستای رفع نیازهای کشور و گسترش مرزهای دانش موثر باشند.

رشته تحصیلی: مجموعه ی پیوسته ای از دروس دانشگاهی است که با محتوا و روش شناسی خاص در قالب برنامه های درسی در دوره های تحصیلی مختلف به اجرا گذاشته می شود.

گرایش تحصیلی: جهت گیری تخصصی در یک رشته تحصیلی است.

گروه آموزشی: گروه آموزشی واحدی از یک دانشکده یا دانشگاه است که در یک رشته خاص یا چند رشته متجانس فعالیت دارد؛ مانند گروه ریاضی و نظایر آن.

برنامه درسی: مجموعه دروسی که دانشجو باید در دوره تحصیلی بگذراند تا منتهی به اخذ مدرک تحصیلی در رشته مربوطه شود.

سرفصل درس: مستندی که در آن عنوان، نوع درس، تعداد واحد، نوع واحد، پیش نیاز/هم نیاز درس، هدف درس، محتوا درس، منابع اصلی و فرعی آن تعیین می شود.

تدوین برنامه درسی: تهیه مستندی که در آن مشخص می شود دانشجویان هر رشته چه دروسی، از چه نوعی، و چند واحد از هر نوع را باید بگذرانند تا مهارت های لازم رشته را کسب کنند. در برنامه درسی، برای هر درس، سرفصل آن نیز ارائه می شود. تدوین برنامه درسی، خاص رشته هایی است که برنامه مصوب ندارد.

- **بازنگری برنامه درسی:** اصلاح برنامه درسی که از قبل تصویب شده به منظور به روز رسانی و ارتقاء کیفی آن. در بازنگری برنامه درسی، تعداد واحدهای مشخص شده برای دروس پایه، اصلی/تخصصی الزامی، تخصصی گرایش/اختیاری بدون تغییر باقی می ماند؛ مگر آنکه نیاز به تقلیل واحد باشد.
- **تدوین سرفصل:** تدوین محتوای یک درس شامل عنوان، تعداد واحد، نوع، پیش نیاز/هم نیاز هدف، مطالب و مراجع درس برای اولین بار
- **بازنگری سرفصل:** ایجاد تغییرات در محتویات سرفصل درس به هدف به روزرسانی و ارتقا کیفیت آن.

نوع درس:

- ۱- **جبرانی:** به آن دسته از دروس پیش نیاز رشته در مقطع کارشناسی ارشد اطلاق می شود که به تشخیص گروه آموزشی، دانشجو آن را اخذ می نماید مشروط بر آنکه این درس را در مقطه کارشناسی نگذرانده باشد.
- ۲- **کمبود:** به دروس پیش نیاز رشته در مقطع کارشناسی ارشد اطلاق می شود که گذراندن آن برای کلیه دانشجویان ارشد بر طبق برنامه درسی الزامی است.
- ۳- **پیش نیاز:** آن دسته از پذیرفته شدگان آزمون سراسری ورودی دانشگاهها در دوره های کاردانی، کارشناسی، و کارشناسی ارشد در همه رشته های تحصیلی که نمره خام امتحان آنها، در آزمون ورودی، در یک یا چند درس، به تشخیص شورای آموزشی دانشگاه پذیرنده، از حد نصاب معینی کمتر باشد، موظفند حسب نیاز رشته دروسی را که آن دانشگاه تعیین می کنند به عنوان دروس جبرانی (پیش نیاز دانشگاهی) علاوه بر دروس مندرج در برنامه مصوب بگذرانند.
- ۴- **پایه:** به درس هایی گفته می شود که در غالب رشته های هم گروه و بخصوص در گرایش های مختلف یک رشته به صورت مشترک تدریس می شود و اساس و پایه درس های اصلی و تخصصی را تشکیل می دهد.
- ۵- **اصلی:** عبارت است از درس هایی که دانشجو را در زمینه تخصصی مربوطه آموزش می دهد و او را برای انجام وظائف خاص در زمینه کارهای خویش در جامعه آماده می سازد. گذراندن درس های اصلی الزامی است.
- ۶- **تخصصی الزامی:** دروسی است که به منظور افزایش توان علمی و عملی دانشجو در رشته مربوطه ارائه و تدریس می شود.

۷- **تخصصی اختیاری:** عبارت از مجموعه درس‌هایی که اگر چه تخصصی است اما دانشجو می‌تواند با توجه به علاقه شخصی و برنامه‌ای که برای آینده خود دارد و همچنین نظر استاد راهنما یا با هماهنگی شورای آموزش گروه تعدادی از آنها را انتخاب نماید.

۸- **تخصصی گرایش:** دروسی که جهت توانمندسازی دانشجو در یک گرایش خاص رشته ارابه و تدریس می‌شود. برطبق سر فصل گذراندن تعداد واحد خاصی از بین تعداد واحدهای بیان شده برای دروس تخصصی گرایش الزامی است اما انتخاب دروس مشابه دروس اختیاری بر عهده دانشجو، استاد راهنما یا گروه است.

نوع واحد درسی:

عملی: دروسی که به صورت کارگاهی، آزمایشگاهی و ... ارائه می‌شود (ساعت ارائه درس ۲ برابر واحد می‌باشد).
نظری: دروسی که به صورت تئوری و در کلاس درس ارائه می‌شود (ساعت ارائه درس برابر با تعداد واحد می‌باشد).

ارتباط دروس:

پیش‌نیاز: در صورتی که برای درسی، درس دیگری به عنوان پیش‌نیاز قید شود، لازم است پس از گذراندن موفقیت‌آمیز درس معرفی شده به عنوان پیش‌نیاز، اخذ آن درس صورت گیرد.
هم‌نیاز: در صورتی که برای درسی، درس دیگری به عنوان هم‌نیاز معرفی شود، اخذ آن درس یا باید به صورت همزمان یا پس از گذراندن موفقیت‌آمیز درس معرفی شده به عنوان هم‌نیاز، صورت گیرد.